

הצעת חוק לתיקון חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות) (תיקון – זכות הילד לתמיכה

כלכלית), התשע"ה - 2015

- דברי הסבר* -

1. התיקון המוצע לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט - 1959 (להלן: "חוק המזונות"), מבטא את עיקרון השוויון באחריות ההורים לשאת בנטל התמיכה הכלכלית כלפי ילדיהם, בהתבסס על המלצות ועדת שיפמן (בספטמבר, 2012), תוך שינוי הגדרות והתאמתן לשיח החדש העולה למעלה מעשור בחברה במדינת ישראל, וכפועל יוצא מכך בטריבונלים השיפוטיים.
2. הלכה למעשה, דיני המשפחה החלים במדינת ישראל, תחולתם מהדין הדתי, ובחקיקה משנות ה - 50.
3. מעת חקיקתם, למעלה ממחצית המאה, לא נעשה בהם כל שינוי ו/או תיקון מהותי, בעוד שחלו תמורות מרחיקות לכת בתא המשפחתי בעידן המודרני, בכלל, והאחריות ההורית והתמיכה הכלכלית בעת פרוד בין ההורים, בפרט. התפיסה על-פי הדין הדתי (שעדיין קיימת בבתי הדין הדתיים) שהאשה היא עקרת בית והבעל הוא המפרנס, פסה לה מהעולם.
4. במצב דברים זה התהוו בחברה הישראלית תופעות של אי-שוויון מגדרי בכל הקשור לנטל המזונות שחל בעיקרו ולעיתים באופן בלעדי על כתפי האב לפי הדין הדתי. מציאות זו הביאה למלחמות בין המגדרים אשר, בראש ובראשונה, פוגעות בילדי ישראל. במקביל, הביאה להתפתחותן של תופעות נוראיות בחברה, כגון: תלונות שווא, מעצרים, התאבדויות אבות, ניכור הורי וניתוק קשר בין אב לילדו, אי-תשלום מזונות המחייב להחזיק מערכת שלמה לגביה שעלותה למדינה גבוהה מאד ועוד.
5. הכנסת במגמה לתקן את הפליית האב, ניסתה כבר בשנת 1981 במסגרת תיקון בחוק המזונות שעניינו בכך שאביו ואמו של קטין חייבים במזונותיו, לאמור: בלי להתחשב בעובדה בידי מי מוחזק הקטין, יחולו המזונות על הוריו באופן יחסי להכנסותיהם. תיקון המבטא עיקרון צודק של שוויון יחסי. אלא שתיקון זה לא צלח מבחינה טכנית גרידא (נפלה טעות בכתיבת התיקון לחוק), בעת שהוסף סעיף 3א לחוק המזונות. עיקרו של התיקון המוצע, אם כן, הוא בתיקונו של אותו סעיף 3א.
6. מטרתו של התיקון המוצע הוא במתן מענה למציאות המתקיימת בתא המשפחתי המודרני, להחלטות שיפוטיות בהן שופטים נדרשים לפתרונות יצירתיים, אך לא מלאים, על מנת לעשות צדק עם שני המינים, דרך הסדרת חלוקת האחריות הכלכלית באופן שוויוני בין ההורים, באמצעות נוסחה ברורה ופשוטה, שלא נתונה לשיקול דעת שיפוטי (ומכאן חוסר האחידות בפסיקה). נוסחה הנהוגה גם ברחבי מדינות אירופה וארה"ב, קנדה, אוסטרליה ותיקצר היריעה.
7. התועלת הגלומה בהצעת החוק, בראש ובראשונה, עיגון זכויות ילדי ישראל לתמיכה כלכלית מהוריהם ואחריות המדינה למימוש זכויותיהם; המשכה של התועלת בתרומתה לשוויון המגדרי בחברה, והפחתה ניכרת בתופעות נוראיות בחברה הנוצרות עקב האי-שוויון כמפורט לעיל; והמשכה – בתועלת הגלומה למדינת ישראל הן בפן הכלכלי והן בפן החברתי.
8. לסיום, התיקון המוצע נועד ליישם את מחויבות המדינה לפי אמנת האומות המאוחדות בדבר זכויות הילד לתמיכה כלכלית מהוריו, אשר אושרה על ידי עצרת האומות המאוחדות ביום כ"ב בחשוון התש"ן (20 בנובמבר 1989).

• **דברי הסבר הללו מהווים תמצית דברי ההסבר הבאה בסיפא התיקון המוצע.**